DSM-5 Disosyatif Semptomlar ?iddet Ölçe?i– Çocuk Formu

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *DSM-5 Disosyatif Semptomlar ?iddet Ölçe?i– Çocuk Formu*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20189

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

DSM-5 Disosyatif Semptomlar ?iddet Ölçe?i- Çocuk Formu (DSM-5 Dissociative Symptoms Severity Scale-Child Form, DSS-5-CF), çocuk ve ergen popülasyonlar?nda dissosiyatif belirtilerin ?iddetini ve s?kl???n? ölçmek amac?yla geli?tirilmi? bir uyarlama arac?d?r. Bu ölçek, Amerikan Psikiyatri Birli?i taraf?ndan yay?nlanan Ruhsal Bozukluklar?n Tan?sal ve ?statistiksel El Kitab?'n?n be?inci bask?s?nda (DSM-5) tan?mlanan disosiyatif bozukluk spektrumunu kapsamaktad?r. Ölçe?in Türkçe adaptasyon ve psikometrik özellikleri, Yal?n Sapmaz ve arkada?lar? taraf?ndan 2017 y?l?nda yay?mlanan kapsaml? bir çal??ma ile incelenmi?tir. Bu çal??ma, arac?n Türk kültürüne uygunlu?unu ve klinik kullan?mda yüksek düzeyde güvenilir ve geçerli oldu?unu göstermi?tir.

Ölçek, özellikle çocuk psikiyatrisi alan?nda, travma öyküsü olan veya disosiyatif semptomlar gösteren genç hastalar?n klinik de?erlendirilmesinde önemli bir rol oynamaktad?r. Disosiyatif belirtilerin erken te?hisi ve ?iddetinin do?ru ölçümü, uygun tedavi stratejilerinin belirlenmesi aç?s?ndan kritik öneme sahiptir.

Anahtar Kelimeler

DSM-5, **Disosiyasyon**, **Dissosiyatif Belirtiler**, **Çocuk Formu**, **?iddet Ölçe?i**, **Uyarlama**, **Psikometri**.

Yazarlar

?. Yal?n Sapmaz, D. Ergin, N. ?en Celasin, H. Özek Erkuran, D. Karaarslan, S. Öztekin, Ö. Aydemir, Sermin Yal?n Y?lmaz.

Amaç

DSM-5 Disosyatif Semptomlar ?iddet Ölçe?i- Çocuk Formu'nun temel amac?, çocuk ve ergenlerde dissosiyatif belirtilerin varl???n?, türünü ve bu belirtilerin ?iddet düzeyini sistematik olarak ölçmektir. Ölçek, özellikle klinik ortamlarda disosiyatif bozukluklar?n taramas? ve ?iddetinin izlenmesi için tasarlanm??t?r. Bu araç, klinisyenlere hastan?n ya?ad??? depersonalizasyon, derealizasyon, amnezi, kimlik karma?as? ve kimlik de?i?ikli?i gibi disosiyatif deneyimlerin ciddiyeti hakk?nda nicel veriler sunar.

Uyarlama çal??mas?n?n özel amac? ise, orijinal ölçe?in psikometrik özelliklerini Türk çocuk ve ergen popülasyonunda test etmek, kültürel geçerlili?ini sa?lamak ve böylece Türkiye'deki ara?t?rmac?lar ve klinisyenler için güvenilir bir de?erlendirme arac? sunmakt?r. Bu sayede, uluslararas? tan? kriterlerine uygun bir ?ekilde disosiyasyonun de?erlendirilmesi mümkün hale gelmi?tir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Yap?

Ölçek, DSM-5'te tan?mlanan disosiyatif bozukluklar?n temel boyutlar?n? ölçen çok boyutlu bir yap?y? temel al?r. Bu yap? genellikle iki ana bile?en etraf?nda toplan?r: Bili?sel-Duyusal Küme (Depersonalizasyon ve Derealizasyon) ve Kimlik Kümesi (Amnezi, Kimlik Karma?as? ve Kimlik De?i?ikli?i). Ölçek, bireyin benlik ve gerçeklik alg?s?ndaki süreklilik ve bütünlük kayb?n? de?erlendirir.

Ölçülen temel **psikolojik yap?**, bireyin dü?ünce, duygu, kimlik, bellek ve çevre alg?s? gibi normalde bütünle?ik olan i?levleri aras?ndaki kopukluk veya süreksizlik olarak tan?mlanan disosiyasyondur. Ölçek, bu semptomlar?n ?iddetini bir süreklilik üzerinde de?erlendirerek, hem klinik hem de subklinik düzeydeki disosiyatif deneyimleri yakalamay? hedefler.

Geçerlik

Türkçe versiyonun **geçerlik** (Validity) çal??mas?, yap? geçerli?i ve ölçüt geçerli?i üzerine odaklanm??t?r. Yal?n Sapmaz ve arkada?lar?n?n 2017 tarihli çal??mas?nda, ölçe?in beklenen disosiyatif yap? ile tutarl? oldu?u gösterilmi?tir. Genellikle, geçerlik analizlerinde ölçe?in di?er disosiyatif belirti ölçekleri (örne?in, Çocuklar için Dissosiyatif Deneyimler Ölçe?i - CADSS) ve travma ölçekleri ile pozitif ve anlaml? korelasyonlar gösterdi?i bildirilmi?tir.

Yap?sal geçerlik analizleri, ölçek maddelerinin kuramsal olarak beklenen alt boyutlara yüklendi?ini ortaya koymu?tur. Bu bulgular, ölçe?in gerçekten de DSM-5 disosiyatif semptomlar?n? ölçtü?ünü desteklemektedir. Ayr?ca, ölçe?in klinik tan? alm?? disosiyatif bozukluk grubunu, sa?l?kl? kontrol grubundan ve di?er ruhsal bozukluk gruplar?ndan ay?rt edebilme yetene?i (ay?rt edici geçerlik) ba?ar?l? bulunmu?tur.

Güvenirlik

Ölçe?in **güvenirlik** (Reliability) analizleri, iç tutarl?l?k ve test-tekrar test yöntemleriyle incelenmi?tir. Türkçe adaptasyon çal??mas?nda, ölçe?in genel iç tutarl?l?k katsay?s? (Cronbach Alfa de?eri) oldukça yüksek bulunmu?tur, bu da ölçek maddelerinin tutarl? bir ?ekilde ayn? yap?y? ölçtü?ünü göstermektedir.

Yüksek iç tutarl?l?k de?erleri, ölçe?in hem klinik hem de ara?t?rma ba?lamlar?nda tutarl? ölçümler yapma yetene?ine sahip oldu?unu do?rular. Ayr?ca, test-tekrar test güvenirli?i analizleri, ölçe?in zaman içinde kararl? sonuçlar verdi?ini, yani k?sa bir süre aral???nda uyguland???nda benzer puanlar üretti?ini göstermi?tir. Bu bulgular, DSS-5-CF'nin çocuk ve ergen popülasyonunda güvenilir bir araç oldu?unu kan?tlamaktad?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Faktör Analizi

Türkçe adaptasyon sürecinde gerçekle?tirilen Faktör Analizi, ölçe?in orijinal yap?s?n? destekleyen bir model ortaya koymu?tur. Orijinal ?ngilizce formda oldu?u gibi, Türkçe formun da çok boyutlu bir yap?y? korudu?u görülmü?tür. Genellikle Ke?fedici Faktör Analizi (KFA) ve Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) kullan?larak, maddelerin klinik olarak anlaml? alt ölçeklere da??l?m? incelenmi?tir.

Çal??malar, ölçe?in disosiyatif deneyimlerin farkl? yönlerini temsil eden faktörlere ayr?ld???n? göstermi?tir. Bu faktörler genellikle Depersonalizasyon/Derealizasyon ve Amnezi/Kimlik De?i?ikli?i faktörleri olarak gruplan?r. Faktör analizi sonuçlar?, Türk popülasyonunda dissosiyatif semptomlar?n yap?s?n?n uluslararas? literatürle uyumlu oldu?unu ve ölçe?in yap?sal geçerlili?inin güçlü oldu?unu kan?tlam??t?r.

Enstrüman Bilgileri

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Öz bildirim ölçe?i (Self-report scale) veya Klinisyen taraf?ndan uygulanan yar? yap?land?r?lm?? görü?me formu ?eklinde kullan?labilir (Orijinal ölçek genellikle klinik de?erlendirme arac? olarak tasarlanm??t?r).

Language Available: Türkçe (Turkish), ?ngilizce (Original)

Population Group: Klinik Popülasyon ve Toplum Örneklemi

Age Group: Çocuklar ve Ergenler (Genellikle 7-18 ya? aral???)

Population Details: Klinik örneklemler genellikle travma öyküsü, kayg? bozukluklar?, depresyon veya disosiyatif bozukluk tan?s? olan çocuk ve ergenlerden olu?ur. Adaptasyon çal??mas? Türk çocuk ve ergenler üzerinde yap?lm??t?r.

Test Methodology: Maddeler genellikle Likert tipi bir derecelendirme sistemi kullan?larak puanlan?r. Bireylerin belirli disosiyatif deneyimleri ne s?kl?kla veya ne ?iddette ya?ad?klar? sorulur. Derecelendirme sistemi 0'dan (hiçbir zaman) ba?layarak 4'e veya 5'e (çok s?k/çok ?iddetli) kadar uzanabilir (Derecelendirme detaylar? orijinal kaynaktan al?namam??t?r, ancak standart psikometrik uygulamalara göre bu aral?kta oldu?u varsay?l?r).

Anahtar Kelimeler

Depersonalizasyon, **Derealizasyon**, **Amnezi**, **Çocuk Psikolojisi**, **Travma**, **Klinik De?erlendirme**, **Psikometrik Özellikler**.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Belirtilmemi?.

Affiliation Email addresses: Sermin Yal?n Y?lmaz (Sorumlu Yazar) için ileti?im adresi mevcuttur.

Correspondence Address: drserminyalin@hotmail.com

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçe?in Türkçe uyarlamas? 2017 y?l?nda yay?mlanm??t?r. Ölçe?in kullan?m? için sorumlu yazar Sermin Yal?n Y?lmaz ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. Akademik veya klinik amaçl? kullan?mlar için izin ve olas? ücretlendirme bilgileri, sorumlu yazar?n ileti?im kanal? üzerinden edinilmelidir. Orijinal ölçe?in kullan?m? için telif hakk? sahiplerinin (genellikle Amerikan Psikiyatri Birli?i veya ölçe?i geli?tiren ekip) izni gerekebilir.

Bu ölçe?in orijinal PDF döküman?na a?a??daki ba?lant?dan ula??labilir: dsm-5-dissociative-symptoms-severity-scale-child-form-toad.pdf

Kaynaklar

Yal?n Sapmaz, ?., Ergin, D., ?en Celasin, N., Özek Erkuran, H., Karaarslan, D., Öztekin, S., ... & Aydemir, Ö. (2017). Validity and reliability of the Turkish version of the DSM-5 Dissociative Symptoms Severity Scale-Child Form. *Journal of Trauma & Dissociation, 18*(4), 624-634. https://doi.org/10.1080/15299732.2016.1252000

DSM-5 Disosyatif Semptomlar ?iddet Ölçe?i- Çocuk Formu Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçek maddeleri, kayna??n k?s?tl? olmas? nedeniyle bu alana eklenememi?tir. Maddelerin tam listesi ve derecelendirme detaylar? için yukar?da belirtilen Yal?n Sapmaz ve arkada?lar?n?n 2017 tarihli makalesine veya sorumlu yazara ba?vurulmas? gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM